

ที่ อบ ๐๐๑๙/ ๐๑๒๖๐

ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนแจ้งสนิท อบ ๓๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การรื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ผลการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูล “ผ้าเจ้านายเมืองอุบลราชธานี” จำนวน ๑ ชุด
๒. แผนขับเคลื่อนกิจกรรมการรื้อฟื้นผ้าแบบของเจ้านายเมืองอุบลราชธานี จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เสด็จฯ ทอดพระเนตร การจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตผ้าไทยและงานหัตถกรรมชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี ตามโครงการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาสู่ชุมชนไทย ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ณ หอประชุม ไพรพะยอม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และบ้านคำปุ่น ตำบลคำน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ) ได้มีข้อสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ว่า มีกระแสรับสั่งให้รื้อฟื้นผ้าอัญญา นางอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ค้นคว้าประวัติ และเปรียบเทียบกับผ้ากาบบัว

จังหวัดอุบลราชธานี ได้ศึกษาประวัติผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี เพื่อเปรียบเทียบ ผ้าอัญญา นางและผ้ากาบบัว พบว่า

๑. “ผ้ากลุ่มอัญญา” เป็นผ้าสำหรับเจ้านายชั้นสูง เจ้านายสตรี เรียกว่า “อัญญา นาง” ใช้วัสดุ ที่ชาวบ้านไม่สามารถหามาทอได้ คือ ไหมเงินและไหมค่า โดยผ้าที่นิยมทอ คือ ลายยกดอก ลายขิด และมัดหมี่ ซึ่งเป็นลวดลายเอกลักษณ์อันโดดเด่นของผ้าทอเมืองอุบลราชธานี และอัญญา นาง (เจ้านายสตรี) จะนิยมใส่ผ้าชิ้น ทิวมุกจกดาว เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีนายมีชัย แต่สุจริยา ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์(ทอผ้า) พ.ศ.๒๕๖๔ เจ้าของบ้านคำปุ่น ตำบลคำน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้รื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้านายเมือง อุบลราชธานี ปัจจุบันมีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าในหลายชุมชน ได้แก่ บ้านคำปุ่น อำเภวารินชำราบ บ้านบอน อำเภอสำโรง บ้านลาดสมดี อำเภอตระการพืชผล บ้านปะอ่าว อำเภอเมืองอุบลราชธานี บ้านสมพรรัตน์ อำเภออุบลราชธานี และร้านต้นเทียนไหมไทย อำเภอสว่างวีระวงศ์

๒. “ผ้ากาบบัว” เกิดขึ้นเนื่องจากวัฒนธรรมการทอผ้าเริ่มสูญหาย ลายผ้าดั้งเดิมหาคนทอยาก การริเริ่มสร้างสรรค์ผ้ากาบบัว รวบรวมเอาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของผ้าพื้นเมืองอุบลราชธานี มารวมไว้หลายชนิด ได้แก่ ชิ้นทิว มับไม มัดหมี่ ผ้าขิด หรือจก โดยเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ นายคิระ แสงมณี ผู้ว่าราชการจังหวัด อุบลราชธานี (ในขณะนั้น) ได้มีประกาศจังหวัดอุบลราชธานี ให้ลายผ้ากาบบัว เป็นลายผ้าเอกลักษณ์ ของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีนายมีชัย แต่สุจริยา ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์(ทอผ้า) เป็นผู้คิดค้น ซึ่งผ้ากาบบัว มี ๓ ประเภท ได้แก่ ทอด้วยฝ้ายหรือไหม ผ้ากาบบัว (จก) และผ้ากาบบัว (ค่า) โดยใช้เทคนิคการทอ ผ้ากาบบัว ประกอบด้วย ๔ เทคนิค คือ เส้นยืน (เส้นไหมตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป) มัดหมี่ มับไม และขิด รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

/ในการนี้...

ในการนี้ จังหวัดอุบลราชธานี จึงขอให้อำเภอดำเนินการศึกษาข้อมูลผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี และขับเคลื่อนการรื้อฟื้นผ้าแบบของเจ้านายเมืองอุบลราชธานี โดยการค้นคว้า พัฒนาต่อยอด และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุกษิษฐ์ กอเจริญยศ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน
โทร. ๐ - ๔๕๓๔ - ๔๖๒๘
โทรสาร ๐ - ๔๕๓๔ - ๔๖๒๘

ผลการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูล “ผ้าเจ้านายเมืองอุบลราชธานี”

๑. ผ้าเยียรบับและบุคคลสำคัญ

๑.๑ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทูลเกล้าถวาย “ผ้าเยียรบับ”

กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์สำเร็จราชการมณฑลลาวกาว หรือ มณฑลอิสาน ทูลเกล้าถวาย “ผ้าเยียรบับลาว” พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ซึ่งถวายผ้าสำหรับตัดฉลองพระองค์ เมืองอุบลราชธานี ในอดีตนั้นคือพื้นที่ปัจจุบันของจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ เมืองอุบลราชธานี มีชื่อเสียงมานานด้านการทอผ้า

ดังปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงมีพระราชหัตถเลขาชมเชยความงามผ้าเยียรบับลาวจากเมืองอุบลฯ ที่ส่งมาทูลเกล้าฯ ถวายผ่านกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์ผู้สำเร็จราชการมณฑลอิสานในขณะนั้น ซึ่งปรากฏในพระราชหัตถเลขาตอบเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ร.ศ.๑๑๔ ที่ทอดหมายเหตุแห่งชาติ ความว่า *“ถึงสรรพสิทธิ ด้วยได้รับหนังสือลงวันที่ ๑๓ มกราคม ส่งผ้าเยียรบับลาวมาให้ฉันได้รับแล้ว ผ้านี้ทอดีมากเขียงใหม่สู้ไม่ได้เลย ถ้าจะยู่ให้ทำมาขายคงจะมีผู้ซื้อ ฉันจะรับเป็นนายหน้า ส่วนที่ส่งมาจะให้ตัดเสื้อ ถ้ามีเวลาจะถ่ายรูปให้ดู แต่อย่าตั้งใจคอยเพราะจะถ่ายเมื่อใดบอกไม่ได้”*

จุฬาลงกรณ์ ปร.

จากข้อความในพระราชหัตถเลขาได้แสดงถึงการได้รับเกียรติอย่างสูงจากราชสำนักสยามที่ยกย่องฝีมือการทอผ้าของชาวเมืองอุบลฯ ถือเป็นความภูมิใจของชาวจังหวัดอุบลราชธานี จึงได้จัดแสดงพระราชหัตถเลขาไว้ในห้องจัดแสดงผ้าทอเมืองอุบลฯ ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี จนถึงทุกวันนี้

๑.๒ การทอผ้าเยียรบับ

ผ้าเยียรบับลาว คือ ผ้ายกไหมเงินไหมคำ ที่ทอขึ้นในท้องถิ่นเมืองอุบลราชธานี (มณฑลลาวกาวหรือมณฑลอิสาน การทอผ้าเยียรบับลาว ยุคแรกตั้งใจทอเพื่อส่งไปทูลเกล้าฯ ถวายสำหรับตัดฉลองพระองค์ ลวดลายเรียบๆ เหมาะกับการใช้งาน ภายหลังช่างทอนำลวดลายท้องถิ่น เช่น ลายดอกแก้ว ลายดอกผักแว่น ลายเกล็ดล้อมหมากจับ ลายกาบ ทอด้วยวัสดุพิเศษ คือ “ไหมเงินไหมคำ” จนกลายเป็น “ผ้าขึ้นยกไหมเงินไหมคำ” ทอกันเฉพาะในเขตตัวเมืองเท่านั้น ทางเขตนอกเมืองไม่มีการทอ เพราะมีกระบวนการยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่มีวัสดุจำพวกไหมเงิน ไหมคำ การทอผ้าขึ้นยกไหมเงินไหมคำ คงมีการทอต่อเนื่องมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ จนกระทั่งถึงต้นรัชกาลที่ ๙

๑.๓ การถวายผ้าเยียรบับ

สมัยรัชกาลที่ ๕ การทอผ้าเยียรบับเพื่อเป็นบรรณาการ หรือเรียกกันในสมัยนั้นว่า “ส่วยน้ำใจ” ซึ่งกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทูลเกล้าถวาย “ผ้าเยียรบับลาว” พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีช่างโพธิ์ ส่งศรี บุคคลที่เคยมีส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตและพัฒนาผ้ายกเมืองอุบลราชธานี (พ.ศ.๒๔๒๙-๒๕๒๒) และมีภรรยา คือ ญาแม่ลูกจันทร์ ณ อุบล ส่งศรี เป็นผู้ริเริ่มพัฒนาการทอผ้าไหม

๒. ผ้ากลุ่มอัญญา

๒.๑ “ผ้ากลุ่มอัญญา” เป็นผ้าสำหรับเจ้านายชั้นสูงเจ้านายสตรี เรียกว่า “อัญญานาง” ใช้วัสดุที่ชาวบ้านไม่สามารถหามาหอบได้ คือ ไหมเงินและไหมคำ โดยผ้าที่นิยมทอ คือ ลายยกดอก ลายขิดและมัดหมี่ ซึ่งเป็นลวดลายเอกลักษณ์อันโดดเด่นของผ้าทอเมืองอุบลราชธานี และอัญญานาง (เจ้านายสตรี) จะนิยมใส่ผ้าชิ้นทิวมุกจกดาว เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นายมีชัย แต่สุจริยา ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ทอผ้า) พ.ศ.๒๕๖๔ เจ้าของบ้านคำปุ่น ตำบลคำน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้รื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี ปัจจุบันมีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าในหลายชุมชน ได้แก่ บ้านคำปุ่น อำเภอวารินชำราบ บ้านบอน อำเภอสำโรง บ้านลาดสมดี อำเภอตระการพืชผล บ้านปะอ่าว อำเภอเมืองอุบลราชธานี บ้านสมพรรัตน์ อำเภอบุณฑริก และต้นเทียนไหมไทย อำเภอสว่างวีระวงศ์

สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับผ้าเจ้านายเมืองอุบลราชธานี

ที่	การแต่งกาย	สภาพสังคม การเมือง การปกครอง
๑	การแต่งกายของผู้หญิงชนชั้นสูง หรือ เรียกว่า “อัญญานาง”	๑. รัฐบาลกลางเข้ามาปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน
๒	การสวม “เสื้อลูกไม้” ตามแบบสตรีชั้นสูง กรุงเทพมหานคร แต่ยังคงนุ่งซิ่นตามแบบเมืองอุบลราชธานี	๒. ยกเลิกระบบเมืองประเทศราช ๓. รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ๔. ระบบจารีตของอุบลราชธานีสิ้นสุดลง
๓	การนำวัสดุมีค่าจากภายนอก เช่น เส้นไหมเงิน เส้นไหมคำ มาทอแทรกในผืนผ้า	๕. ความเจริญถูกส่งผ่านมาจากกรุงเทพมหานครมายังอุบลราชธานี
๔	การทอซิ่นไหมเงินไหมคำ คงจะได้รับความนิยมในกลุ่มอัญญา และชนชั้นสูง	๖. เกิดการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิม
๕	คุณยายอ่อน ละอองนวล ช่างทอที่มีชื่อเสียงในการทอซิ่นไหมเงินไหมคำ กล่าวกันว่าท่านเคยทอซิ่นให้กับหม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา *หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา ชายาของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์**	
๖	การทอเลียนแบบลวดลายผ้าราชสำนักสยาม เกิดเป็น “ผ้าเยียรบับลาว” หรือ ผ้ายก และตีนดวย เป็นต้น	
๗	ผ้าเยียรบับลาว คือ ผ้ายกไหมเงินไหมคำ ที่ทอขึ้นในท้องถิ่นเมืองอุบลราชธานี (มณฑลลาวท้าวหรือมณฑลอีสาน)	
๘	ความหมาย “เยียรบับ” หรือ ส้ารบับ น่าจะมาจากภาษาเปอร์เซีย - Zar แปลว่า ทอง - Baft แปลว่า ผ้า ดังนั้น Zarbaft คือ ผ้าที่ทอด้วยเส้นไหมคำหรือไหมเงิน จนเห็นเป็นสีทอง สีเงินมากกว่าไหมพื้น เป็นผ้าสำหรับใช้ในราชสำนักสยามมาตั้งแต่ครั้งอยุธยา	

๒.๒ ผ้าและเครื่องแต่งกายเจ้านายเมืองอุบลราชธานี

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา ชายาของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ นิยมสวมเสื้อฝรั่งแบบเอี๊วดวาเดียน นุ่งซิ่นไหมเงินไหมคำตีนดวย

ภาพนี้ น่าจะถ่ายในราวปี พ.ศ.๒๔๕๔-๒๔๕๕

(ชุดของหม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา ถูกเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี)

๓. ชาวอุบลราชธานี ร่วมใจทูลเกล้าฯ ถวายผ้าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

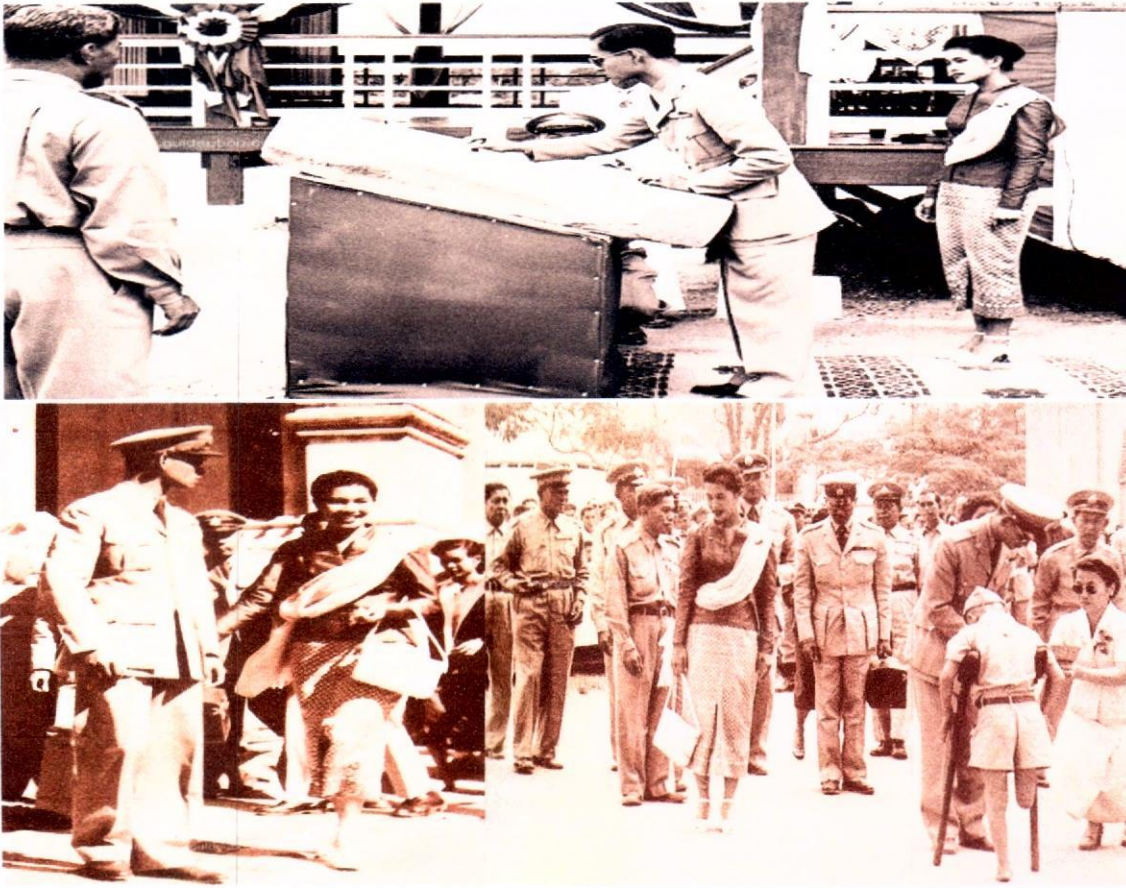
๓.๑ เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๓

ชาวอุบล ร่วมใจทูลเกล้าฯ ถวายผ้าซิ่นไหมมัดหมี่ “ผ้ายกไหมเงินลายดอกแก้ว” (ดอกพิกุล) สีเม็ดมะปรางเชิงรูปนกยูงจำแพนสีขาวนวล เนื่องในพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยผ้าซิ่นผืนนี้ทอที่บ้านของหมื่นวิชิตอักษร มีคุณยายสงวนศักดิ์ คุณผล เป็นผู้ริเริ่มทอ

คุณพ่อสุวิษ คุณผล บุตรของคุณยายสงวนศักดิ์ คุณผล เล่าว่า “ช่างทอผ้าที่มาร่วมกันทอครั้งนั้น เท่าที่จำได้ มีนางอรพินท์ ไชยกาล ส.ส.อุบลฯ นางรัศมี ทรัพย์านนท์ ภรรยาพระพรพิทักษ์ สาธารณสุขมณฑลอุบลฯ ในอดีตนางปรีญา ธีระกิจ ครูใหญ่โรงเรียนวิไลวัฒนา นางกลิน ศรีทานนท์ ภรรยาครูเฉลิม ศรีทานนท์ ครูโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช นางทองเมียน โมฬีชาติ ภรรยานายสุเมธ โมฬีชาติ ครูใหญ่โรงเรียนอุบลวิทยาคม นางคำหมั่น สันตมาศ และนางบุญมี สุขประสงค์ และมีช่างถ่ายรูปจากร้านโปกวงไปถ่ายภาพไว้เป็นหลักฐาน และส่งไปลงหนังสือพิมพ์ พิมพ์ไทยรายวันด้วย”

๓.๒ เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๘

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ฉลองพระองค์ “ซิ่นยกไหมเงินลายดอกพิกุล” ที่ชาวอุบลฯ ถวาย เสด็จเยี่ยมพสกนิกรชาวอุบลราชธานี ทรงตรัสกับชาวอุบลฯ ที่เฝ้ารับเสด็จว่า “นุ่งผ้าซิ่นของชาวอุบลฯ ให้คนอุบลฯ เขาดู”

๔. การคิดค้นผ้าลายอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี

๔.๑ ความเป็นมาของผ้าอัตลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี “ผ้ากาบบัว”

เนื่องจากวัฒนธรรมการทอผ้าก็เริ่มสูญหาย ลายผ้าดั้งเดิมหาคนทอเป็นยาก จึงได้มีการรวบรวมเอาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของผ้าพื้นเมืองอุบล มารวมไว้หลายชนิด ได้แก่ ชิ้นทิว มับไม มัดหมี่ ผ้าขิด หรือจก โดยมีประกาศจังหวัดอุบลราชธานี โดยเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ นายคิระ แสงมณี ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี (ในขณะนั้น) ได้มีประกาศจังหวัดอุบลราชธานี ให้ลายผ้ากาบบัว เป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งนายมีชัย แต่สุจริยา เป็นผู้คิดค้นผ้ากาบบัวผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ทอผ้า) พ.ศ. ๒๕๖๔ ชาวอุบลราชธานี ผู้ก่อตั้งบ้านคำปุน และพิพิธภัณฑ์คำปุน Ban Khampun & Khampun Museum

๔.๒ เอกลักษณ์ของผ้ากาบบัว

๔.๒.๑ องค์ประกอบของผ้ากาบบัว สามารถทอด้วยฝ้ายหรือไหม มี เอกลักษณ์ตรงเส้นยืน ที่เป็นเส้นด้ายอย่างน้อย สองสี เมื่อทอเป็นผืนจะเกิดลวดลายเป็นริ้ว เรียกว่า “ชินทิว” ด้ายพุ่ง ประกอบด้วย ๓ เทคนิคการทอ ได้แก่

- ๑) “มัดหมี่” การมัดเส้นด้ายให้เกิดเป็นลวดลาย ก่อนนำไปย้อม
- ๒) “มับไม” การนำ เส้นไหมสองสี มาปั่นเกลียวรวมกันด้วยเทคนิคทางกระรอก
- ๓) “ขิด” การสะกิดช้อนด้ายหรือไหมขึ้นเป็นจังหวะ เพื่อสร้างลวดลาย
- ๔) การนำด้ายพุ่งเส้นใหญ่หรือ เส้นนูน ผสมเข้าไปในผืนผ้า เพื่อให้เกิดลวดลายที่มี เส้นสาย

เหมือนกลีบบัว

๔.๒.๒ ประเภทของผ้ากาบบัว มี ๓ ประเภท ได้แก่ ทอด้วยฝ้ายหรือไหม ผ้ากาบบัว (จก) และผ้ากาบบัว (คำ) โดยใช้เทคนิคการทอผ้ากาบบัว ประกอบด้วย ๔ เทคนิค คือ เส้นยืน (เส้นไหมตั้งแต่ ๒ สีขึ้นไป) มัดหมี่ มับไม และขีด

๑) ผ้ากาบบัวทอด้วยไหมหรือฝ้าย (ลายมาตรฐาน) ประกอบด้วย

๑.๑) เส้นยืน ย้อมสีต่างกันอย่างน้อยสองสี เป็นริ้วตามลักษณะ “ชินทิว”

๑.๒) เส้นพุ่ง ประกอบด้วย เส้นพุ่งสามเทคนิค (มับไม มัดหมี่ ขิดหรือยก)

๒) ผ้ากาบบัวจก : ผ้าพื้นลายชินทิว ผ้ากาบบัวที่เพิ่มการจกลาย เป็นลายจกดาว สิบทอด หัวชินจกดาว อันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าชิ้นเมืองอุบลราชธานี เหมาะที่จะใช้ในโอกาสสำคัญเพราะมีความประณีต หุรหุรมากขึ้น

๓) ผ้ากาบบัวคำ : ฝ้ายกด้วยไหมทอง อาจแทรกด้วยไหมเงิน หรือไหมสีต่างๆ ด้วยเทคนิคจก เพื่อเพิ่มสีสันและทำให้ผ้ามีความประณีต งดงาม เป็นการสืบทอดเกียรติภูมิผ้าเมืองอุบลราชธานี “ผ้าเยียรบับลาว”

๕. กลุ่มทอผ้าที่มีฝีมือในการทอผ้า “เจ้านายเมืองอุบลราชธานี”

ที่	ชื่อกลุ่ม	อำเภอ
๑	บ้านคำปุ่น	ตำบลคำน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ
๒	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหนองบ่อ	ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี
๓	กลุ่มทอผ้าบ้านลาดสมดี	ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล
๔	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านบอน	ตำบลบอน อำเภอสำโรง
๕	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านปะอ่าว	ตำบลปะอ่าว อำเภอเมืองอุบลราชธานี
๖	โครงการส่งเสริมศิลปาชีพสมพรรัตน์	ตำบลหนองสะโน อำเภอบุญทริก
๗	ร้านต้นเทียนไหมไทย	ตำบลบึงมะแลง อำเภอสว่างวีระวงศ์

ภาคผนวก

๑. ตัวอย่างผ้ากลุ่มผ้าอัญญา

๑.๑ เทคนิคการทอ “จก”

- ผ้าชิ้นทิวมุกจกดาว : ผ้าโบราณของเจ้านายสตรีชั้นสูงแห่งเมืองอุบลราชธานี

ภาพ : การทอหัวชิ้น ลายจกดาว ที่ใช้การทอแบบการมัดปมเส้นพุ่งพิเศษ

๑.๒ เทคนิคการทอ “บิด”

ภาพที่ ๕-๒๒ ผ้าทอเทคนิคบิด ภาพที่ ๕-๒๓ ผ้าขิดตีนชิ้น ตัวอย่างผ้าจากคลังสะสมของ ดร.บำเพ็ญ ณ อุบล
ที่มาภาพ: สิทธิชัย สมานชาติ, ๒๕๕๑.

ภาพ : ผ้าทอเทคนิคบิด ผ้าทอเทคนิคบิด ผ้าขิดตีนชิ้น ตัวอย่างผ้าจากคลังสะสมของ
ดร.บำเพ็ญ ณ อุบล

๑.๓ เทคนิคการทอ “มัดหมี่”

ภาพ : การมัดลำหมี่ตามจังหวัดลพบุรี ฝีมือ ช่างทอบ้านคำปูน อ.วารินชำราบ

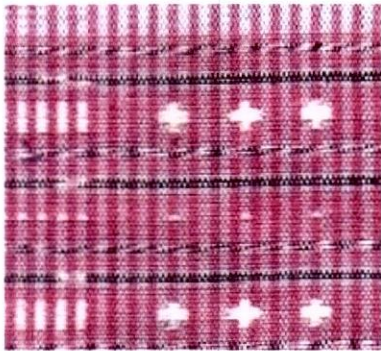
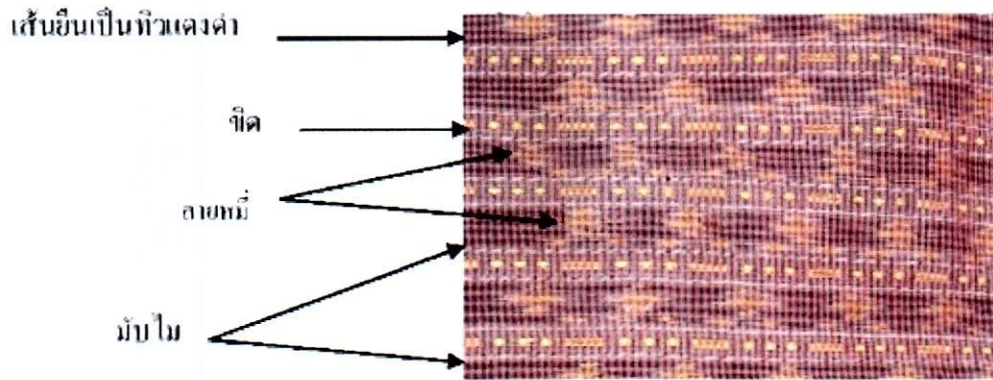
ภาพ : การทอผ้ามัดหมี่คั่นลายปราสาทผึ้ง ช่างทอผ้าบ้านหนองบ่อ อ.เมืองอุบลราชธานี

๒. ตัวอย่างผ้า “ผ้าเยียรบับลาว”

๓. ตัวอย่างผ้ากาบบัว

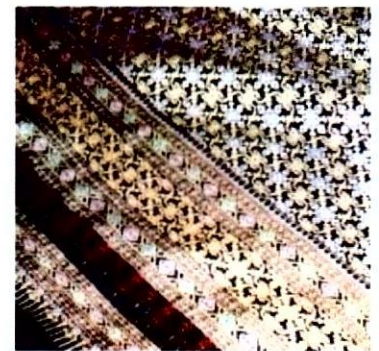
ผ้ากาบบัวเป็นผ้าที่มีลักษณะรวมเอาเอกลักษณ์อันโดดเด่นของผ้าพื้นเมืองอุบล
ลักษณะของซิ่นทิว มับไม มัดหมี่ ผ้าขิดหรือจก

ผ้ากาบบัว (ธรรมดา)

ผ้ากาบบัว (จก)

ผ้ากาบบัว (คำ)

เอกสารอ้างอิง

๑. หนังสือผ้าทอเมืองอุบลราชธานีศรีวนาลัย กรมศิลปากรเผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๖๑
๒. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การทอผ้าและลวดลายผ้าแบบของเจ้านายเมืองอุบลฯ ผู้วิจัย คือ ผศ.ดร. สิทธิชัย สมานชาติ และคณะ เป็นโครงการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ปี ๒๕๕๗
๓. ข้อมูลจากห้องผ้าทอเมืองอุบล พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี
๔. เว็บไซต์ <http://www.textile-jiangkham.ubu.ac.th> มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
๕. บ้านคำปุ่น ตำบลค้ำน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
๖. วารสาร Sawasdee : Sustainable travel ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๖๗

แผนการขับเคลื่อนการรื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี

ที่	กิจกรรม	รายละเอียด	ว/ด/ป ดำเนินการ
๑	ศึกษา สืบค้น ผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี	ศึกษาข้อมูลผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี จากผลงานวิจัยของสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์จังหวัดอุบลราชธานี และผู้ทอผ้าที่เกี่ยวข้อง	๒๓ ก.พ. - ๓ มี.ค. ๖๗
๒	ประชุม สอบถามข้อมูล และสร้างการรับรู้	จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องการรื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี	มี.ค.๖๗
๓	การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและ GI	ศึกษา และวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตและลักษณะเฉพาะของลวดลายผ้ามัดหมี่สอดไหมคำและผ้ากาบบัว เพื่อหาแนวทางในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและ GI ผ้ากาบบัว ผ้าไหมทิวมุกจกดาว และผ้าอื่นๆ ณ บ้านคำปุ่น ตำบลคำน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	มี.ค.๖๗
๔	การสร้างการรับรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี	๑. แจกแนวทางรื้อฟื้นผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี ให้อำเภอดำเนินการ ๒. จัดแสดงและจำหน่ายผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี ในวันสำคัญเช่น วันสตรีสากล วันสตรีไทย และวันแม่แห่งชาติ ฯลฯ ๓. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และเว็บไซต์	มี.ค. ๖๗ เป็นต้นไป
๕	จัดงานวันสตรีสากล วันที่ ๘ มี.ค.๖๗	๑. เป้าหมาย ๑๖๐ คน โรงแรมสุนีย์แกรนด์ บรรยายให้ความรู้ผ้าทออุบล ๒. การแสดงและจำหน่ายผ้าอุบลฯ ในงานวันสตรีสากล	๘ มี.ค. ๖๗
๖	จัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพ	แผนการพัฒนาศักยภาพผ้าอัตลักษณ์อุบลราชธานี และจัดทำแผนรื้อฟื้นผ้าอัตลักษณ์จังหวัดอุบลราชธานี	เม.ย. - ก.ย.๖๗
๗	สืบสานภูมิปัญญาผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี	ขอรับการสนับสนุนโครงการสืบสาน ต่อยอดเรื่องผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานีจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและแหล่งทุนอื่นๆ	เม.ย. - ก.ย. ๖๗
๘	การจัดงานวันสตรีไทย	๑. สร้างความรู้ เรื่องผ้าทออุบล ๒. จัดนิทรรศการ แสดงผ้าอัญญา นาง ผ้ากาบบัว ๓. เดินแบบผ้าแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี โดยนางแบบมืออาชีพ ๔. จำหน่ายเรื่องผ้าทอแบบเจ้านายเมืองอุบลราชธานี	๖ ส.ค. ๖๗